

פרשת ויקהל

ללא להחמיץ הלצחניות

היה לי שיעור קבוע בשכונה שהתגוררו בה הרבה יהודים יוצאי קבוק. בתקופה מסוימת, התחיל להגיע אל השיעורים בחור צעיר, שמצבו היה בכי רע, בן למשפחת פשע, הוא היה צורך חומרים גרוסיים, ונטה להתנהג בבריונות, המצב הנפשי שלו היה גרוע.

הוא התחזק לאט ויפה, יציאת, כיפה, רצה לשמור שבת, ולעת כמה שיותר. הפסיק עם החומרים, הפך לעדין יותר. עד שיום אחד, אבא שלו נכנס למדרשיה, וחיפש את הרב. הוא נגש אל, ואמר במבטא קבוקי (דומה לרוסית) בולט, "בן שלי חוזר בתשובה, זה לא טוב, אני לא מרשה, דתי לא טוב..." בקצור, הפריע לו שהילד מתחזק, הוא רצה אותו חילוני, לא בחור ישיבה. אנחנו דתיים בלב, הסביר, מסוכן להיות דתי.

ניסיתי להסביר לו, שאני לא מושך אותו לכאן בכח, הוא בא מעצמו, ואם הוא רוצה, שידבר עם הילד שלא יבוא. הוא לא כל כך הבין, לילד זה לא הפריע, והוא המשיך להגיע לשיעורים.

הוא התחזק עוד קצת, ואז האבא הופיע שוב אבל הפעם הוא היה קצת יותר ענייני, "בן שלי חוזר בתשובה, אני שובר ידיים, שובר רגליים, להיזהר ממני...". הוא התכוון שהוא מאיים עלי... הוא הסביר לי איזה משפחה עומדת מאחוריו, ועד כמה שלא כדאי להתעסק איתו.

זה היה די מלחיץ... הסברתי לילד, שלי, לא מפריע שהוא יבוא, אבל אם זה מפריע לאבא שלו, אז שיסתדר איתו. הוא המשיך להגיע, אבל אחרי תקופה הוא נשבר, הוא סיפר לי שאבא שלו מכה אותו בבית בלי חשבון, מבה אמת ומשפיל אותו, ולא נותן לו מנוח. הוא הניח את הכיפה, וחזר למקום שמתמו הוא הגיע...

כעבור תקופה קצרה, מספר אותו יהודי, טסתי למוסקבה לשבועיים לצורך מתן שיעורים. כשחזרתי, נודע לי שאותו בחור, הספיק להסתבך בחובות, ולהיקלע למלכוד ולהרגשה שאין טעם בחייו, והוא החליט לשים להם קץ באחת מתחנות הרכבת בחדרה.

אבא שלו פגש אותי, וכעס עלי, "רב... למה לא התווכחת איתי... אם היה לומד אצלך, היה יוצר גם הוא רב, יהודי טוב, למה?...". נכון, כי ההזדמנויות הן לזמן מוגבל, וצריך לדעת לנצל אותן...

בשנת תר"ס, נערכה תערוכה עולמית בפאריז. העולם חגג בזמנו את התפתחות המדע והקדמה בכניסה למאה העשרים למינינים. ממציאנים מכל העולם הגיעו להציג את היצירות שלהם.

בפרס הגדול זכה ארון פלאים. העיצוב החיצוני היה מרהיב ומיוחד בגילופים האומנותיים שלו, אבל התכנון הפנימי עוד יותר. היו בו מגרות גלויות ומוסתרות, מדפים נשלפים ומסתובבים, הוא היה לשיחת היום בתערוכה, האומן שייצר אותו זכה במדליית זהב.

אחד מגדולי העשירים בעיר וינה קנה אותו ב8000 דינרי זהב, הציב אותו בסלון הארמון שלו, והתגאה בו בפני כל מי שרק יכול. לגלג סובב בעולם, ואותו עשיר ירד מנכסיו, וכל תכולת הבית שלו עוכלה והוצאה לפועל. הארון המופלא, נמכר במכירה פומבית בכמה עשרות דינרים.

עם הזמן, הארון עבר מיד ליד, רגל אחת נשברה, חלק מהגילופים נשרו, הזכוכית נשרטה, והארון היה נראה כמו גרוטאה. בסופו של דבר קנה אותו סנדלר אחד, שחיפש ארונית להניח את כלי העבודה שלו. את העורות, הוא הניח בתא הזכוכית, שהיה מיועד לכסף וזהב, את המספרים במגרות, ואת הזפת והשעווה בתא הקטיפה.

לימים, אותו אומן שייצר את הארון, הגיע לביקור בוניה עיר המלוכה. במהלך הביקור, נפרמה הסוליה מהנעל והוא חיפש סנדלרייה קרובה, חיפש מוצא, איך לא, את מיועדנו הסנדלר. הוא נכנס אל החנות, שלף את הנעל, והמתין שהתיקון יסתיים. בינתיים, בהה סביבו... והנה את מי הוא רואה, את הארון!!! עומד לו בפניה, עלוב ומסכן, רגל אחד שבורה, הגילופים נשרו, וכולו מלא בלכלוכים שחורים ושריטות... הוא לא עמד בזה, והתעלף...

הסנדלר נבהל, ויצא החוצה להזעיק עוברי אורח. כשהוא התעורר, הוא לא הפסיק לבכות ולהצטער, "הארון... הארון... חודשים שלמים

כמה מצער להחמיץ הזדמנויות... הזדמנויות קטנות כמו לקום מאוחר בבוקר, לפספס אוטובוס, לאבד כסף, לפספס את התור. והזדמנויות גדולות, כמו לקום מאוחר בראש השנה, לפספס את הטיסה, לעבור תאונה שיכלה להימנע בכמה סנטימטרים, ועוד.

כמה חשוב לנצל הזדמנויות, ובפרט שמדובר בחיים עצמם...

הרב גלינסקי מספר (והגדת, ויקהל, עמוד 596), שהוא שמע פעם מרבי משה פיינשטיין, חידוש על פרשת השבוע.

משה רבינו מדבר עם עם ישראל, ומודיע להם, בין היתר, שבצלאל נבחר על ידי ה' להכין את כלי המשכן. וכך אומר להם משה (שמות לה, ט), "ראו קרא ה' בשם בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה".

השאלה היא, למה משה אומר להם "ראו", כלומר, 'הנה הרי אתם רואים בעצמכם שה' בחר בצלאל, איך הם רואים? מה אמורים לראות כדי להבין שה' בחר בו? הרי ה' אמר זאת למשה, לא רואים על בצלאל משהו מיוחד.

אלא, אומר רבי משה, המשיך הפסוקים הוא התשובה, התורה ממשיכה ואומרת - "וימלא אותו רוח אלהים... לעשות בזהב ובכסף ובנחשת, ובחרשת אבן למלאת ובחרשת עץ, לעשות בכל מלאכת מחשבת, ולהורות נתן בלביו", כלומר יש לו כישרון לזה, ואם הוא מוכשר, הרי זו ההוכחה הכי גדולה שה' מיעד אותו למטרה הזו. אלו דברי רבי משה.

גם אנחנו, צריכים להתבונן בעצמנו, איזה כישרון יש רק לנו, ולהבין, שיש לנו כאן שליחות, ובעצם הזדמנות שאנחנו צריכים לנצל.

רבי ישראל מסלנט אמר כלל: בשמים לא מחלקים מתנות, בשמים נותנים משימות. זה שיש לך כישרון במשהו מסוים, זו לא מתנה שה' החליט לתת לך כדי שיהיה לך טוב, זו משימה שאתה אמור לבצע עם הכישרון הזה. זו הזדמנות שאתה צריך לנצל.

כל כישרון שקיבלנו, אפשר לנצל אותו לדברים טובים, ואפשר להשתמש בו במובן השלילי.

מי שיש לו כושר ארגון, יכול לארץ מסיבות, ויכול לארגן שיעורי תורה. מי שיש לו כושר שכנוע, יכול להיות סוכן מכירות, ויכול להיות מזכה הרבים. מי שיש לו מוסר עבודה, יכול להשקיע את כולו בעבודה, ויכול להיות מתמיד ובן עליה.

כל כישרון שה' נותן לאדם, הוא חייב לזכור תמיד שזו הזדמנות, וייתכן גם שהיא ניתנה לזמן מוגבל, ויום אחד הוא כבר לא יוכל להשתמש בכישרון הזה.

אדם בעל מעמד, חברתי, פוליטי, במועצה, בעירייה, מנהל, מפקח, יכול לנצל אותו להתנשא על אחרים, ויכול לנצל אותו לעזור לכמה שיותר אנשים.

למי שיש כסף, הוא יכול להשתמש בו להתקרב אל ה'; לפתוח כולל, ישיבה, לתרום, והוא יכול להשתמש בו להתרחק מה'. הכל תלוי בך, תזכור שאתה כרגע בשליחות, אתה לא עושה טובות, הפוך, עושים לך טובה כל רגע שמשאירים את זה ביד שלך.

זמר, ספר, נגן, יועץ נדל"ן, איש תחזוקה, אינסטלטור, איש מזגנים, כל אחד יכול לנצל את המקצוע שלו להתקרב אל ה', או להתרחק ממנו. האם לעבוד על חשבון תפילה או שיעור. האם להזיל מחירים לבני תורה. להיות ישר בעיניי ממונות. לשמור על גדרי הצניעות. בקיצור, לנצל את ההזדמנות.

קיבלת כישרון מחשבת, תוכל להיות עורך דין, אבל תוכל להיות תלמיד חכם גדול, אתה בוחר איך לנצל את הכישרון שה' נתן לך. וכמו שאומר רבי משה פיינשטיין, זה לא סוד, תתבונן בעצמך, ותבין מיד מה ההזדמנות שניתנה לך.

סיפר יהודי העוסק בקירוב:

השקעתי בתכנון שלו, ועוד שעות בביצוע... הנה זו המגירה לכסף, וזו לזהב, זו ליהלומים, זה תא למסמכים חשובים... מדליית זהב קיבלתי עליו, קנה אותו אחד מעשירי העיר, וכשיו... איך אני לא אבכה שאני רואה שמה ששמים בו זה מסמרים עורות וחוטי תפירה...!"

גם אנחנו, קיבלנו כישרונות, קיבלנו חיים, גוף ונשמה, בשביל מה? כדי ששנצל את כל אלו להתקרב אל ה', האם אנחנו מנצלים? (והגדת, יוקה, עמוד 596)

לאדם נראה שיש לו את כל הזמן שבעולם, בפרט לצעירים, אבל האמת, שהכלים שניתנו לנו הם לזמן מוגבל, ביום שנגלה שאין לנו כבר את האפשרות, נצטער מאד על כל רגע שלא ניצלנו, ואז, אולי כבר לא יהיה מה לעשות.

חבל לבחור ישיבה, להבין כמה אפשרויות עמדו לפנינו בישיבה, רק אחרי שהוא התחתן. חבל לזוג טרי, להבין כמה זמן היה להם, רק כשהם יהיו מטופלים בכמה ילדים. חבל לצעיר למדען, להבין כמה הן השנים היפות, רק כשהוא מזקין.

חבל להעריך את הבריאות, רק כשחולים. חבל להעריך את האשה רק כשמתגרשים. ואיזה כסף לדעת, שניצלנו את ההזדמנויות שקיבלנו... תחשבו על זה...

סיפר הרב רמי לוי:

היה פעם ארגון בשם 'נחל יהונתן', הם היו מארגנים סמינרים לחזרה בתשובה. יום אחד הזמינו אותי לאחד הסמינרים שלהם לדבר בפני הציבור החילוני.

אחרי ההרצאה, ניגשה אלי משהי עם כיסוי ראש ואמרה לי, "אני רוצה שתדבר עם הבת שלי. הבת שלי פה, ואני רוצה שתדבר איתה... אבל לפני כן, אני רוצה לספר לך משהו... כדי שתדע מה קורה, אני אתן לך רקע כללי... וכך היא מספרת:

"אני גדלתי בתור ילדה חרדית ב'מאה שערים'. כשהתחתנתי, ואפילו קצת לפני החתונה, 'פולתי' קצת לצדדים. מצאתי לי חברות מפוקפקות בכל מיני מקומות. הייתי בורחת מהבית, ורואה איתן טלוויזיה וקוראת עיתונים חילוניים. אני באתי ממקום סגור לגמרי, והחשיפה הפתאומית הזו בבת אחת, השפיעה עלי מאד!

התחתנתי. בעלי, שהיה אדם מאד חרדי, הרגיש שהיראת שמים שלי יורדת. הוא דיבר איתי על זה, ואפילו עירב את הרב שלנו, אבל זה לא עזר, אני מבפנים הייתי כבר רקובה.

נפרדנו. התגרשתי ממנו כשאני בהריון בחודש הרביעי. לא נשארתי בירושלים, ברחתי מרל ללג' אביב.

איך שהגעתי ללג' אביב, כל העיתונאים התגפלו עלי, עשו עלי כתבות, דפים שלמים בעיתון: 'החרדית ממאה שערים, שפתחה את העיניים, והגיעה מהחושך אל האור...!"

סידרו לי עבודה ב'אלעל', כדי שאוכל גם לטוס בחינם. החלום שלי כל הזמן היה, בית ליד הים. הם סידרו לי בית ליד הים. הייתי מאושרת, סוף סוף הייתי משוחררת. נולדה לי בת, וקראתי לה רחל. גידלתי את רחל הכי רחוק מהדת, כמה שאפשר.

14 שנה עברו מאז, ואז... נפל לי האסימון! רק לאחר 14 שנים הבנתי שטעיתי ובגדול! זה לא מה שחשבת! החיים החילוניים האלו יצאו לי מהאף... הרגשתי ריקנות אדירה...

איזו ילדה יש לי? איך היא הולכת? איך היא מדברת? איך היא מתחצפת? היא לא לומדת כלום. מה גידלתי? ואז החלטתי, שאני חוזרת בתשובה, אני חוזרת בחזרה. אבל יש לי בת בת 14, מה אני עושה איתה?!"

ישבתי איתה לשיחה, למרות שידעתי ששיחה אחת לא תעזור. אמרתי לה: "תשמעי רחל, את יודעת שהסבים שלך גרים במאה שערים. אבא שלך חרדי ממאה שערים. אני חוזרת בתשובה, מה את אומרת?!"

רחל מסתכלת עלי, ומתחילה לגחך... לחזור בתשובה בשבילה, זה כמו להגיד לה, 'תעלי למגדלי עזריאל, ותקפצי למטה...!' אין על מה לדבר. במשך שנתיים הייתי עושה לה שיחות, קיוויתי שלאט לאט זה ישפיע, שיחה, ועוד שיחה, ועוד שיחה. שנתיים. וכל הזמן היא שאלה, למה, ולמה, ולמה...

אמרתי לה, 'אני לא יודעת, שכחתי המון מהיהדות, אבל תשמעי, שמעתי שיש סמינר יפה במלון בנתניה, של ארגון 'נחל יהונתן', שם אפשר לשאול את כל השאלות, אלה אנשים שמוכנים לענות על כל שאלה, בואי נלך, מה כבר יכול להיות?!"

רחל הסכימה, אבל בתנאי. יש לה חבר, קוראים לו חן, ובלי חן, היא לא באה... טוב. דיברתי עם חן. "אתה מוכן לבוא לסמינר? כי אם אתה לא בא, גם רחל לא באה". "בסדר אני בא".

שמחתי מאד. התקשרתי מיד למנהל הסמינר, הרב איבגי, ובקשתי להירשם לסמינר משפחות בחג שבועות הקרוב.

"ברוכים הבאים! רק תגיד לי כמה אתם, אני צריך לשבץ לכם חדרים". "אני גרושה, והבת שלי באה עם החבר שלה". "בת כמה הבת שלך?!"

"בת 16. היא והחבר שלה". "מצטער", הוא אמר, "היא ממש קטנה, והם לא נשואים, אנחנו לא יכולים להתיר דבר כזה, תביני אותי, זו לא קייטנה...".

"מה? שנתיים וחצי אני מנדנדת לה, ועד שהיא אמרה לי כן, אתה מנהל הסמינר אומר לי לא?!" "אני מצטער, אבל אלו הנהלים!".

"אז מה אפשר לעשות?!", התחננתי. "הדבר היחיד שאפשר לעשות כאן, זה שחן יבוא עם ההורים שלי, והם יקבלו חדר בנפרד, ואת הבת שלך חדר בנפרד, זה מה שאני יכול לעשות, יותר מזה אי אפשר".

התקשרתי מיד לחן, "חן, מה אתה אומר? ההורים שלך יבואו?". "לא יודע, תדברי אתם". התקשרתי להורים שלך חן, ניסיתי לשכנע אותם. רחל גם זרקה מילה שתיים, והם נרשמו לסמינר!

אבל פתאום ההורים של חן נזכרו, שהם קבעו עם כמה חברים מ'קרית מלאכי', שאת חג השבועות הזה הם חוגגים ביחד, אבא של חן אמר לאשתו, "עכשיו אנחנו צריכים להודיע להם שאנחנו לא באים, כי חן רוצה... כי רחל רוצה... כי אמה שלה רוצה... לפחות נודיע להם".

"רגע", עונה לו אשתו, "אולי במקום לבטל, נציע גם להם להשתתף בסמינר? 450 לזוג, למשך ארבעה ימים, פנסיון מלא, למה לא? בא ננצל קצת את הדתיים, מה יש?". הם הציטו להם, ועוד שלוש משפחות חילוניות מקרית מלאכי הגיעו לסמינר".

זה היה אחד הסמינרים היפים ביותר שראיתי בחיי, מספר הרב רמי לוי, אנשים בני 50, 60, ישבו כמו ילדים קטנים ובכו, איפה היינו... איפה היינו... "איפה היית עד עכשיו?!", הם צעקו עלי. "גם אני חוזר בתשובה כמוכם", אמרתי להגנתי, "רק בגיל 23, חזרתי בתשובה".

כולם חזרו בתשובה, חן הוריד את הקוקו, הלך ללמוד בישיבה בחשמונאים אצל הרב ביטון, כיום הוא תלמיד חכם. כולם - חוץ מרחל...

"תראה", אמרת לי האמא, "רק אתה מצאת חן בעיניה, רק אותך היא מוכנה לשמוע, תדבר איתה, בבקשה...".

שוחחתי איתה הרבה זמן בטלפון, היא לא השתכנעה, הצעתי לה להגיע לסמינר נוסף, שמתקיים בצפת. "כן, אבל יש לי חבר חדש, קוראים לו בני".

ידענו כבר את הכללים, בני הגיע לסמינר עם ההורים שלו, ורחל עם אמא שלה. כשהוא נכנס למלון, הייתי המום מהמראה שלו... קוקו ענק עבה וגס, כולו מלא קעקועים, ועגילים על הגבות, על האף, ובאוזניים עד אין סוף...

כשראיתי אותו, שאלתי את הרב איבגי "מה זה הדבר הזה?". "זה החבר של רחל!". "אחד כזה, צריך עשרה סמינרים רק כדי להיות חילוני רגיל, אחר כך נוכל לדבר איתו", אמרתי לרב איבגי.

אבל הלא יאומן קרה, במוצאי שבת הוא עלה לבמה והחליט לחזור בתשובה. התכבדתי לגזור לו את הקוקו. היה צריך מזמרה, הקוקו שקל שני קילו. אחר כך מילאתי שקית שלמה בעגילים, ואת העגיל שבלשון, השארתי לו להורג בצמנו... הוא נרשם לישיבת 'נתיבות עולם'.

אבל רחל לא...

אני ממשיך לקיים אתה שיחות טלפון. "לקחתם לי את חן, ואת בני, שניהם לא רוצים לדבר איתי היום", היא אומרת. "אולי הם הבינו משהו שאת לא רוצה להבין", עניתי, "נו, רחל, מה אתך, בואי לאיזו מדרשייה, תתחילי במשהו...".

"אתה יודע מה?", היא אומרת, "עד עכשיו אני באתי אליכם, עכשיו אתה תבוא אלינו!". "אני מוכן, איפה נפגשים?". "אני מארגנת את כל החברים והחברות שלי בתל אביב, ואתה בא אלינו לחוג בית". "אין בעיה אני בא!".

הגעתי, היו שם המון צעירים וצעירות, אמרתי להם, "חברה, יש לכם שאלות?". "כן", "גם לי יש שאלות. נשאל אחד את השני, אם אני משכנע אתכם, אתם באים לסמינר, אם אתם משכנעים אותי, אני מצטרף לחברה שלכם...". הסכימו.

סיפרתי להם את הסיפור האישי שלי, עניתי להם על כל השאלות, ובשעה שלוש לפנות בוקר הוצאתי את הרב איבגי מהמיטה שיבוא לרשום אותם לסמינר. בסופו של דבר, הבנים הלכו לישיבות 'מחנה ישראל', ואור החיים, והבנות נכנסו למדרשיות. חוץ מרחל, כמובן...

המשכנו בשיחות הטלפון, ואז היא אומרת לי, "עד עכשיו דיברת את ילדים לא יודעים לשאול, לא יודעים לענות, אני מארגנת לך חוג בית עם מבוגרים, אתה בא?". "בבקשה. אני בא לכל מקום".

חשבתי שהיא תביא כמה אנשים באיזו גינה קטנה, אבל לא, היא מילאה מתנ"ס שלם ב'נאות אפקה' שבצפון תל אביב, עד אפס מקום. אנשים עמדו על הקירות מבחוץ.

הייתי המום! איזה כושר ארגון יוצא מהרגיל, מאיפה הבאת את כל אלה?!... בחורה חילונית בת 17, ארגנה את כל זה לבד... לא יאומן...

היה ערב מדהים. בסוף הערב, אנשים התגפלו על ציציות, על כיפות, על כיסויי ראש, הרבה משפחות חזרו בתשובה בזכות רחל. אבל היא לא, והיא יותר גס לא רצתה לשמוע. אמה שלה היתה מתקשרת אלי כמעט כל יום ומבקשת שאדבר איתה, אבל כמה אפשר לדבר? ואז...

יום אחד ב6:30 בבוקר, אמא שלה התקשרה אלי, "אתה עוד מחפש מדרשייה לרחל?". "כן, בעזרתך, ה', נראה... נחפש משהו שיאמיר לה". "התקשרתי להגיד לך שלא צריך, יש לה!". "אן, איזה יופי, 'איפה?'"

"למעלה בשמים!!!!!!". "מה?????!!?". הייתי מזועזע.

"אתמול ישבתי בבית לבד, התקשרתי אליה שתבוא הביתה, היא היתה אצל החבר החדש שלה. היא אמרה שאח של חבר שלה לקח את האוטו, שהוא יחזור, חבר שלה יקפוץ אותה הביתה.

אח שלו, הוא קצין במשמר הגבול, הוא הגיע הביתה, הניח את הנשק בתוך הנרתיק על השולחן, וכנס להתקלח. אחיו, החבר של רחל, לקח את האקדח, והתחיל לשחק איתו, ובטעות נפלס כדור ישירות לכבד של רחל... היא התמוטטה. שלוש וחצי שעות הרופאים נאבקו על חייה, והיא נפטרה על שולחן הניתוחים. הלוויה שלה מחר בירושלים, אמרה לי האם בוכה, "אני רוצה שתבוא להספיד אותה".

כמה הזדמנויות היו לה, אבל לדעת לנצל הזדמנויות, זו זכות... (מתוך הרצאת 'הגבנה העיונית', של הרב אלון פרחי, עמוד 598)